

Toholammin kunta
Lampintie 5
69300 Toholampi

LAUSUNTO
11.9.2023

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön asetus lannoitevalmisteista VN/6234/2023 -luonnos
Käsittely: Toholammin kunnanhallitus 11.9.2023 § 152

Toholammin kunta toteaa valmistelussa olevasta asetusluonnoksesta VN/6234/2023 seuraavasti:

Toteamme, että asetusluonnos on monilta osin tarkoituksenmukainen, mutta sisältää myös epätarkoituksenmukaisia osia, joista tulisi aiheutumaan maaseudun pienille kunnille ja yrityksille haittaa. Asetusmuutos heikentäisi pienempien biokaasulaitosten toiminnallista ja taloudellista asemaa sekä hidastaisi Suomessa maaseudulla tapahtuvaa bio- ja kiertotalouden kasvua sekä vaikuttaisi kielteisesti kansallisten päästö- ja hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseen

Biokaasulaitokset sivuvirtoineen ja oheistuotteineen ovat käynnissä olevassa energiamurroksessa kriittisen tärkeitä osatekijöitä erityisesti maaseudulla. Laitosten avulla lisätään mm. tehokasta kiertotaloutta, parannetaan maaseutuyrittäjyyden taloudellisia edellytyksiä, parannetaan lannoiteomavaraisuutta sekä monipuolistetaan ja lisätään maatilojen raaka-aineista ja biomassosta saatavia jalostettuja tuotteita. Biokaasulaitosten merkitys on jo todettu erittäin tärkeäksi huoltovarmuuden parantamisen ja kotimaisen uusiutuvan energian (biometaani, sähkö ja lämpö) tuottamisen kannalta.

Toholammin kunnassa, on suuri määrä maitotiloja ja nurmiviljelyä. Biokaasulaitokset toimivat erinomaisesti lannoitetuotannon täydentäjänä ja jopa korvaajana. Ravinneomavaisuuden ja ruokaturvan näkökulmasta paikallinen ja kansallinen ravinnekierto, esimerkiksi fosforin kierrätys tulisi turvata. Euroopan komissio on listannut Fosforin myös yhdeksi kriittisistä raaka-aineiksi.

Maaseudulle on rakennettu viime vuosina merkittävästi aiempaa enemmän biokaasulaitoksia tarjoten mahdollisuuden jätevesilietteiden ravinteiden turvalliselle käsittelylle. Pienissä maaseudun kunnissa jäteveden puhdistamojen ja biokaasulaitosten yhteistyöllä, so. jätevesipuhdistamolietteiden hyödyntämisellä biokaasulaitoksissa, on tärkeä rooli molempien toiminnan kannalta. Puhdistamolietteen hyödyntäminen on konkreettinen ja jo käytössä oleva keino edistää vihreää siirtymää, eikä tästä toimintamallista ole syytä luopua kansallisella sääntelyllä.

Maaseutumaisten alueiden puhdistamoiden jätevesilietteiden raskasmetallipitoisuudet ovat yleensä ottaen hyvin matalat, eivätkä aiheuta todellista haitta-/riskitekijää lannoitekäytössä. Biokaasulaitoksissa biokaasutuksen lämpökäsittely lisää terveysturvallisuutta poistaen mm. taudinaiheuttajia ja lisäten hygieenisuutta. Ruokavirasto voi antaa käytännön ohjeita tarkemmista tutkimuksista lohkoilta, joissa käytetään biokaasutuksen kautta tullutta kunnallisten puhdistamoiden lannoitemassaa.

Suunniteltu muutos käytännössä estäisi jätevesilietepohjaisten ravinteiden paikallisen tai alueellisen käytön. Mikäli jätevesilietteitä ei voitaisi käsitellä yhteismädätyksenä, jätevesilietteiden kuljetusmatkat voisivat olla jopa satoja kilometrejä suuntaansa. Jätevesien toimittaminen kauemmas lähellä olevista biokaasulaitoksista

johtaisi merkittävästi kustannusten kasvuun, kuljetusten aiheuttamiin lisäpäästöihin ja vaikuttaisi kielteisesti kansallisten päästö- ja hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseen aluelähtöisesti.

Toholammin kunta toteaa edellä mainituilla perusteluilla, että kansallisella sääntelyllä ei tulisi rajoittaa eikä estää ko. toimialan kehittymistä ja kasvua. Toholammin kunta esittää seuraavia muutoksia asetusluonnokseen:

- EU:n puhdistamolietedirektiivin (86/278/ETY) minimivaroaika puhdistamolietteiden käytölle rehunurmilla on kolme viikkoa ja asetusluonnoksessa varoaika oltaisiin kansallisella päätöksenteolla säätämässä kahteen vuoteen. Esitämme jätevesilietteiden käytön varoajaksi nurmelle suojaviljaan perustettaessa yhtä (1) vuotta, kuten nykyisessä asetuksessa kahden vuoden sijasta.
- Mikäli mädätysjäännös sisältäisi alle 10 % jätevesilietettä, jatkettaisiin nykyisen asetuksen linjauksella siten, että siitä ei seuraisi käyttörajoitetta nurmirehuun (noudattaen 30 vrk varoaikaa, EU:n puhdistamolietedirektiivissä varoaika on 3 viikkoa)
- Mädätysjäännöksen ravinne- ja hiilipitoisuudet voivat olla alhaisetkin ilman, että se estää mädätysjäännöksen lannoituskäyttöä. Esimerkiksi epäonnistuneet virvoitusjuomaerät ovat hyvää raaka-ainetta biokaasulaitoksille, mutta niissä ei ole pääravinteita (typeä, fosforia ja kaliumia) ja hiilikin häviää lähes kokonaan. Jos rajat eivät ole matalat, niin voisi tulla tilanne, että elintarviketeollisuudesta ei voitaisi todellisuudessa ottaa vastaan syötettä, koska mädätysjäännöstä ei voitaisi levittää pelloille.

Muutosehdotus asetusluonnokseen VN/6234/2023, asetusluonnos on kursivilla, lisäys punaisella kursivilla.

8 §

Jätevesilietteiden käytön varoaika

Maa- ja puutarhataloudessa viljely- ja laidunmaalla, jolle on levitetty 7 §:n momentin 2 mukaisia lannoitevalmisteita tai momentin 3 mukaista käsiteltyä saostus- ja umpisäiliölietetä sekä muuta kiinteistökohtaisen tai maatilojen yhteisen jätevedenkäsittelyjärjestelmän lietettä ja kuivakäymäläjätettä, on noudatettava kahden vuoden varoaikaa. Varoikana ei saa viljellä ihmisravinnoksi tai rehuksi kasveja, jotka syödään tuoreena ja niiden syötävät osat voivat olla välittömässä kosketuksessa maahan.

Varoaika mädätysjäännöksellä rehunurmelle suojaviljaan perustettaessa on yksi vuosi. Mikäli mädätysjäännös sisältää alle 10 massaprosenttia 7 §:ssä tarkoitettua jätevesilietettä, varoaika säilörehunurmelle on 30 vuorokautta.

Perustelu pykälän muutosehdotukselle.

Muutosehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa 7 §:n käsittelyvaatimuksia, eli muutosehdotuksen jälkeenkin kaikista jätevesilietepohjaisista lannoitteista tulee tuhota taudinaiheuttajat asetuksen vaatimusten mukaisesti. Samoin metallipitoisuuksien rajoihin ei esitetä muutoksia.

Lisäys koskisi vain mädätysjäännöstä, joten sillä rajattaisiin poikkeuksen ulkopuolelle ympäristöluvittamaton ja Ruokaviraston valvonnan ulkopuolella oleva toiminta. Jätevesilietettä vastaanottavat biokaasulaitokset ovat aina ympäristölupavelvollisia, samoin kuuluvat Ruokaviraston valvonnan piiriin. Ruokaviraston on mahdollista määrätä tihennetty näytteenotto muutosehdotuksen mukaisessa toiminnassa, jolloin pykälällä tavoiteltu päämäärä saavutetaan tarkoituksenmukaisemmalla menettelyllä.

Ehdotuksella ei esitetä muutoksia lannoitteiden merkintävaatimukseen, joten viljelijöillä säilyisi edelleen tietoa ja päätäväältä puhdistamolietepohjaisten lannoitteiden käytöstä tai käyttämättömyydestä pelloilla.

Muutosehdotuksella ei esitetä muutoksia ihmisravinnoksi käytettävien kasvien varoaikoihin.

Toholammin kunta

Kunnanhallitus
toholammin.kunta@toholampi.fi
www.toholampi.fi